

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 22

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgız Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1192) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic” internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/1192 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Genel Gerekçesi 4

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi 5

• Dışişleri Komisyonu Raporu 6

• Teklif Metni 8

• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 8

• Anlaşma Metni 9

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

30/10/2018 tarihli Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 372628 evrak numaralı "Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgız Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma"nın onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

30/10/2018

Binali Yıldırım

İzmir

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/1192)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması anlaşmalarının ana amacı; beraberinde yalnızca sermaye değil, aynı zamanda teknoloji, yönetim becerisi, uluslararası pazarlara giriş imkanını da getiren doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını taraf ülkeler arasında teşvik etmek ve ilgili ülkenin hukuki düzeni içinde bu yatırımların korunmasını sağlamaktır.

Ülkemiz müteşebbis ve sermayesinin dış ülkelere açılması, aynı zamanda yabancı yatırım ve ileri teknolojinin ülkemize gelmesi yolu ile ekonomimizin küreselleşen dünya ekonomisi içinde etkin bir şekilde yer alması, genel ekonomik politikamızın hedefleri arasındadır. Bu çerçevede, ülkemizde yapılan doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının korunması ve daha fazla yabancı sermaye gelişiminin özendirilebilmesi için, yatırım ve ticaret ilişkilerimizin yoğun olduğu veya bu ilişkilerin gelişmesine yönelik potansiyele sahip olduğu düşünülen ülkelerle, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının imzalanmasına 1962 yılında başlanmıştır. Ülkemizin sermaye ihraç eder hale gelmesi ile bu süreç hızlandırılmış ve bugüne kadar 104 ülke ile anılan Anlaşma imzalanmıştır.

Bu itibarla 9 Nisan 2018 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgız Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma" ile esas olarak;

1 - Anlaşmaya taraf ülke sınırları içinde gerçekleştirilen yabancı sermayeli yatırımların ve ilgili faaliyetlerin tabi olacağı muameleyi belirleyerek ekonomik işbirliği için uygun koşulların yaratılması,

2- Türkiye ve Kırgız Cumhuriyetinde yabancı yatırımların kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olduğu haklara açıklık getirilmesi,

3- Her iki ülkede, özel teşebbüsle devlet arasında yatırımlarla ilgili çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarının tespit edilmesi hususları düzenlenmiştir.

Daha istikrarlı bir yatırım ortamının teminini öngören bu Anlaşma ile birlikte iki ülke arasındaki sermaye akışında artış gerçekleşmesi beklenmektedir. Anlaşma, yatırımcılara ekonomik ve hukuki güvence verirken, taraf ülkelere herhangi yeni bir yük getirmemektedir.

Ayrıca, söz konusu Anlaşma, yürürlüğe girdiği tarihte, iki ülke arasında 28 Nisan 1992 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ve Kırgızistan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma"nın yerini alacaktır.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: 68244839-599-126421

25 Ekim 2018

Konu: Anlaşma

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

9 Nisan 2018 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgız Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma"yı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip Erdoğan

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

16/11/2018

Esas No: 2/1192

Karar No: 4

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhurbaşkanlığınca 25/10/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan “Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgız Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma” 30/10/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Sayın Binali Yıldırım imzasıyla “Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgız Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 30/10/2018 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilen 2/1192 esas numaralı Kanun Teklifi, Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi 15/11/2018 tarihli 3’üncü toplantısında Dışışleri Bakanlığı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile; Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgız Cumhuriyeti arasında imzalanan ve iki ülke arasındaki ekonomik işbirliği için uygun koşulların oluşturulmasını, yatırımların tabi olacağı muamele ve sahip olduğu haklara açıklık getirilmesini, iki ülkede özel teşebbüsle devlet arasında yatırımlarla ilgili çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarının tespit edilmesini öngören Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

9 Nisan 2018 tarihinde imzalanan bu Anlaşmanın, 1992 yılında imzalanan ve 1996 yılında yürürlüğe giren Kırgızistan ile aramızdaki Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının yerini alacağı,

Mevcut Anlaşmanın güncellenmesi ile iki ülke arasındaki yatırım ilişkilerinin daha sağlam bir yasal çerçeveye oturtularak karşılıklı yatırımların artırılmasının amaçlandığı,

Kırgızistan ile ikili ticaret hacmimizin geçtiğimiz yıl yaklaşık 500 milyon dolar düzeyinde gerçekleştiği; bunun aramızdaki gerçek potansiyeli yansıtmaktan uzak bir rakam olduğu, keza daha fazla bir potansiyele sahip olduğumuz,

Kırgızistan’da çeşitli sektörlerde 300 civarında Türk sermayeli firmanın olduğu ve bu firmalarımızın 5 binden fazla Kırgız vatandaşına istihdam imkanı sağladığı,

Ayrıca, Bişkek’te TİKA tarafından inşaatı tamamlanan ve ülkenin en modern devlet hastanesi olarak hizmet vermeye başlayan Bişkek Kırgız-Türk Dostluk Devlet Hastanesinin de Türk halkından Kırgız halkına hediye edilen 10 milyon doların üzerinde bir yatırım olduğu,

Türkiye’nin bütün açılım politikalarının merkezinde ülkelerle ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesinin yer aldığı, bu çerçevede 104 ülkeyle yatırımların karşılıklı teşviki anlaşmamızın olduğu, bu Anlaşma ile de Kırgızistan’la ilişkilerimizi gerçek düzeyine çıkarmayı amaçladığımız,

Anlaşma ile beraber yatırımcılara adil ve eşit muamele edilmesinin, kamulaştırma durumunda yatırımcıya etkin bir şekilde tazminat ödenmesinin, kâr ve diğer gelirlerin transferlerinin serbestçe yapılmasının ve ev sahibi devlet ile yatırımcı arasındaki bir uyuşmazlık durumunda yatırımcının uluslararası tahkime başvurma hakkının garanti altına almasının sağlanmaya çalışıldığı,

Kırgızistan’da Anlaşmanın onay sürecinin devam ettiği,
İfade edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin 1’inci, 2’nci ve 3’üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Kocaeli Milletvekili Radiye Sezer Katırcıoğlu, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Kâtip	Üye
<i>Volkan Bozkır</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>	<i>Tulay Hatımoğulları Oruç</i>
İstanbul	İzmir	Adana
	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Asuman Erdoğan</i>	<i>Aydın Adnan Sezgin</i>	<i>Mustafa Canbey</i>
Ankara	Aydın	Balıkesir
(Bu raporun özel sözcüsü)		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Atilla Ödünç</i>	<i>Ali Şahin</i>	<i>Mehmet Güzelmansur</i>
Bursa	Gaziantep	Hatay
Üye	Üye	Üye
<i>Aziz Babuşcu</i>	<i>Ahmet Hamdi Çamlı</i>	<i>Yunus Emre</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Niyazi Güneş</i>	<i>İsmail Özdemir</i>	<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i>
Karabük	Kayseri	Kocaeli
		(Bu raporun özel sözcüsü)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANI
İZMİR MİLLETVEKİLİ BİNALİ YILDIRIM'IN
TEKLİFİ

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE KIRGIZ
CUMHURİYETİ ARASINDA YATIRIMLARIN
KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA
İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 9 Nisan 2018 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgız Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE KIRGIZ
CUMHURİYETİ ARASINDA YATIRIMLARIN
KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA
İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- Teklifin 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İLE
KIRGIZ CUMHURİYETİ
ARASINDA
YATIRIMLARIN
KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN
ANLAŞMA

Bundan sonra "Akit Taraflar" olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti ve Kırgız Cumhuriyeti;

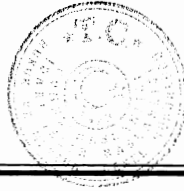
Özellikle bir Akit Tarafın yatırımcılarının, diğer Akit Tarafın ülkesindeki yatırımları ile ilgili olarak, Akit Taraflar arasındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile;

Bu gibi yatırımlara tanınacak muameleye ilişkin bir anlaşmanın sermaye ve teknoloji akımı ile Akit Tarafların ekonomik kalkınmasını teşvik edeceğini kabul ederek;

Yatırımlara adil ve hakkaniyete uygun muamele edilmesinin; yatırımlar için istikrarlı bir ortamın idamesi açısından arzulanır olduğuna ve ekonomik kaynakların etkin kullanımının en üst düzeye çıkarılmasına ve yaşam standartlarının geliştirilmesine katkıda bulunacağına dair mutabık kalarak; ve

Bu amaçlara sağlık, güvenlik ve çevreye ilişkin genel uygulama önlemleri yanında uluslararası kabul görmüş işçi haklarını zayıflatmadan ulaşılabileceğine ikna olarak;

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE 1
Tanımlar

İşbu Anlaşmanın amacı bakımından;

1. “Yatırım” terimi; bir Akit Tarafın ülkesinde, kanunlarına ve düzenlemelerine uygun olarak uzun süreli ekonomik ilişkiler kurmak amacıyla yapılan veya edinilen, iş faaliyetleri ile bağlantılı her türlü mal varlığını ifade eder ve bunlarla sınırlı olmamak üzere özellikle aşağıdakileri içerir:

(a) taşınır ve taşınmaz malların yanı sıra ipotek, rehin, kefalet gibi diğer haklar ve mal varlığının bulunduğu Akit Tarafın kanun ve düzenlemelerine uygun olarak tanımlanan diğer benzer haklar;

(b) yeniden yatırılan gelirler, para alacakları veya bir yatırımla ilgili mali değeri olan diğer haklar;

(c) hisseler, hisse senetleri ya da şirketlere iştirakin diğer her türlü şekli;

(d) özellikle patentler, sınai tasarımlar, teknik süreçler gibi sınai ve fikri mülkiyet hakları yanında ticari markalar, ticari itibar ve know-how;

(e) doğal kaynaklara yönelik imtiyazlar da dâhil olmak üzere, kanun veya sözleşme ile verilmiş iş imtiyazları;

(f) anahtar teslim, inşaat, yönetim, üretim ya da gelir paylaşımı sözleşmelerini de içermek üzere sözleşmelere dayanan haklar.

Daha fazla kesinlik açısından, “yatırım” tanımı borsa yoluyla yapılan veya edinilen portföy yatırımlarını kapsamaz.

2. “Yatırımcı” terimi:

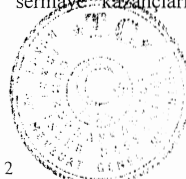
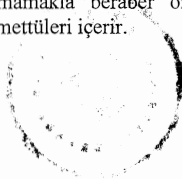
Diğer Akit Tarafın ülkesinde bir yatırım yapmış olan:

(a) kanunlarına göre bir Akit Tarafın vatandaşlığını haiz gerçek kişileri;

(b) kayıtlı işyerleri ile birlikte esaslı iş faaliyetleri bir Akit Tarafın ülkesinde bulunan ve o Akit Tarafın yürürlükteki mevzuatı çerçevesinde kurulmuş veya teşekkül etmiş şirketleri, kuruluşları, firmaları veya iş ortaklıklarını;

ifade eder.

3. “Gelirler” terimi; bir yatırımdan elde edilen meblağları ifade eder ve bunlarla sınırlı olmamakla beraber özellikle, kar, faiz, sermaye kazançları, royaltiler, ücretler ve temettüleri içerir.

4. "Ülke" terimi:

(a) Türkiye Cumhuriyeti ile ilgili olarak; kara ülkesini, iç sularını, karasularını ve bunların üzerindeki hava sahasını, aynı zamanda, canlı veya cansız doğal kaynakların araştırılması, işletilmesi ve korunması amacıyla Türkiye'nin uluslararası hukuka uygun olarak üzerinde egemen hak ve yetkilere sahip olduğu deniz alanlarını ifade eder.

(b) Kırgız Cumhuriyeti ile ilgili olarak; canlı veya cansız doğal kaynakların araştırılması, işletilmesi ve korunması amacıyla, uluslararası hukuka uygun olarak üzerinde egemen hak ve yetkilere sahip olduğu kara ülkesini, iç sularını ve bunların üzerindeki hava sahasını ifade eder.

MADDE 2

Uygulama Kapsamı

İşbu Anlaşma, bir Akit Tarafın ülkesinde, bu Akit Tarafın ulusal kanun ve düzenlemeleri uygun olarak diğer Akit Tarafın yatırımcıları tarafından işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce veya sonra yapılmış yatırımlara uygulanır. Bununla birlikte; işbu Anlaşma, yürürlüğe girmesinden önce ortaya çıkan uyumsuzluklara uygulanmaz.

MADDE 3

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1. Her bir Akit Taraf, kanun ve düzenlemeleri çerçevesinde, kendi ülkesinde, diğer Akit Taraf yatırımcılarının yatırımlarını mümkün olduğunca teşvik eder.

2. Her bir Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımları, diğer Akit Tarafın ülkesinde her zaman adil ve hakkaniyete uygun muamele ile tam koruma ve güvenlik de dâhil olmak üzere, uluslararası hukukun muamele standartlarına uygun bir muameleye tabi tutulur. Akit Taraflardan hiçbiri, makul olmayan veya ayrımcı tedbirlerle yatırımların yönetilmesine, sürdürülmesine, kullanımına, işletilmesine, faydalanılmasına, genişletilmesine, satışına, tasfiyesine veya elden çıkarılmasına hiçbir şekilde engel olmaz.

MADDE 4

Yatırımlara Uygulanacak Muamele

1. Her bir Akit Taraf, kanun ve düzenlemeleri çerçevesinde, diğer Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarının yatırımlarına benzer durumlarda uygulanandan daha az elverişli olmayacak şekilde ülkesine kabul eder.

2. Her bir Akit Taraf, kurulmuş olan bu yatırımlara, bunların yönetilmesine, sürdürülmesine, kullanımına, işletilmesine, faydalanılmasına, genişletilmesine, satışına, tasfiyesine veya elden çıkarılmasına ilişkin olarak, kendi yatırımcılarının yatırımlarına da herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına benzer durumlarda uyguladığı

muameleden hangisi en elverişli ise, bundan daha az elverişli olmayan bir muamelede bulunur.

3. Akit Taraflar, kendi ulusal mevzuatları çerçevesinde, bir yatırımın yapılması ve sürdürülmesiyle ilgili olarak diğer Akit Tarafın ülkesine girmek isteyen her bir Akit Taraf vatandaşının girişi ve geçici ikameti için yapılan başvuruları iyi niyetle değerlendirir.

4. (a) İşbu Maddenin hükümleri, bir Akit Tarafın tamamen ya da kısmen vergilendirmeye ilişkin herhangi bir uluslararası anlaşma veya düzenleme ile tanıdığı bir muameleyi, tercihi veya ayrıcalığı, diğer Akit Tarafın yatırımcılarına da sağlamakta yükümlü olduğu şeklinde yorumlanmaz.

(b) İşbu Anlaşmanın Ayrımcılık Yapmama, Ulusal Muamele ve En Çok Gözetilen Ulus Muamelesi hükümleri, Akit Taraflardan herhangi birinin, bir gümrük birliği, ekonomik birlik veya parasal birliğe, bir ortak pazara veya serbest ticaret bölgesine üyeliğinden veya bunlarla ortaklığından kaynaklanan ve bu Akit Tarafın kendi vatandaşlarına ya da şirketlerine, veya bu gibi bir birliğin, ortak pazarın ya da serbest ticaret bölgesinin üye devletlerinin vatandaşlarına veya şirketlerine veya herhangi bir üçüncü ülke vatandaşlarına veya şirketlerine tanıdığı tüm mevcut veya gelecekteki avantajlara uygulanmaz.

(c) Bu maddenin 1. ve 2. Fıkraları, işbu Anlaşma veya Akit Taraflardan birinin imza koyduğu benzer diğer bir uluslararası anlaşmada düzenlenen yatırımcı ile ev sahibi Akit Taraf arasındaki uyumsuzluğun çözümü hükümleri bakımından uygulanmaz.

(d) İşbu Anlaşmanın 3. ve 4. Maddelerinin hükümleri, Akit Taraflardan birini, toprak, gayrimenkul ve bunlar üzerindeki aynı hakların edinimi bakımından kendi yatırımcılarının yatırımlarına uyguladığı muamelelerin aynısını diğer Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarına uygulamakla yükümlü kılmaz.

MADDE 5 **Genel İstisnalar**

1. İşbu Anlaşmanın hiçbir hükmü, bir Akit Tarafın:

(a) insan, hayvan veya bitki hayatı veya sağlığının veya çevrenin korunması için düzenlenen ve uygulanan;

(b) canlı veya cansız tüketilebilir doğal kaynakların korunmasıyla ilgili;

ayrımcı olmayan herhangi bir yasal önlemi almasına, sürdürmesine ya da uygulamasına engel olacak şekilde yorumlanamaz.

2. İşbu Anlaşmanın hiçbir hükmü:

(a) bir Akit Tarafın, temel güvenlik çıkarlarına aykırı gördüğü herhangi bir bilgiyi açıklamasını veya böyle bir bilgiye erişime izin vermesini gerektirecek şekilde;

(b) hiçbir Akit Tarafın;

(i) silah, cephane ve savaş gereçleri ticareti ile bir askeri ya da diğer bir güvenlik kuruluşuna doğrudan veya dolaylı olarak diğer mal, teçhizat, hizmet ve teknoloji sağlama amacıyla yapılan ticaret ve işlemlere ilişkin;

(ii) savaş zamanında veya uluslararası ilişkilerle ilgili diğer acil durumlarda; veya

(iii) nükleer silahların veya diğer patlayıcı nükleer cihazların yayılmasının önlenmesine ilişkin ulusal politikaların veya uluslararası anlaşmaların uygulanmasıyla ilgili olarak;

kendi temel güvenlik ve ekonomik çıkarlarının korunması için gerekli gördüğü tedbirleri almasına engel olacak şekilde; veya

(c) herhangi bir Akit Tarafı, uluslararası barış ve güvenliğin sürdürülmesi için Birleşmiş Milletler Şartı'ndan kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla harekete geçmekten alıkoyacak şekilde,

yorumlanamaz.

MADDE 6

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Yatırımlar, kamu yararı gözetilerek, ayrımcı olmayacak biçimde; anında, yeterli ve etkin tazminat ödenerek, uygun hukuki usule ve işbu Anlaşmanın 3. ve 4. Maddesinde belirtilen genel muamele prensiplerine göre yapılanlar hariç olmak üzere kamulaştırılmaz, devletleştirilemez veya doğrudan ya da dolaylı olarak benzer etkisi olan tedbirlerle (bundan sonra kamulaştırma olarak anılacaktır) maruz bırakılamaz.

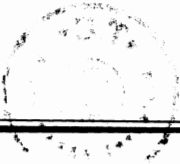
2. Sağlık, güvenlik ve çevre gibi halkın refahını ilgilendiren meşru hedeflerin korunması amacıyla düzenlenen ve uygulanan ayrımcı olmayan yasal önlemler, dolaylı kamulaştırma teşkil etmez.

3. Tazminat, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma işleminin yapıldığı veya kamuoyuna duyurulduğu tarihten hemen önceki adil piyasa değerine eşit olur. Tazminat gecikme olmaksızın ödenir ve 8. Maddenin 2. Fıkrasında da belirtildiği üzere serbestçe transfer edilebilir.

4. Tazminat serbestçe değiştirilebilir bir para birimi ile ödenir ve tazminatın ödenmesinde gecikme olması halinde, kamulaştırmanın yapıldığı tarihten ödemenin yapılacağı tarihe kadar;

(a) Türkiye Cumhuriyeti ülkesinde yapılan yatırımlar için; kamu alacaklarına ödenen en yüksek faiz oranına eşit bir faiz,

(b) Kırgız Cumhuriyeti ülkesinde yapılan yatırımlar için; piyasa esasına göre belirlenen ticari faiz oranına eşit bir faiz oranı içerir.

MADDE 7
Kayıplar için Tazminat

1. Yatırımları diğer Akit Tarafın ülkesinde savaş, isyan, iç karışıklık veya diğer benzeri olaylar nedeniyle zarar gören Akit Taraflardan her birinin yatırımcıları, diğer Akit Tarafın bu gibi kayıplar bakımından aldığı tazmin edici tedbirlere ilişkin olarak, kendi yatırımcılarına veya herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına uyguladığı muameleden daha az elverişli olmamak üzere, hangisi en elverişli ise, o muameleye tabi tutulur.

2. Bu Maddenin 1. Fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, anılan Fıkroda belirtilen durumlardan herhangi birinde, diğer Akit Tarafın ülkesinde,

(a) diğer Akit Tarafın kuvvetleri veya resmi makamları tarafından mallarına el konulması; veya

(b) diğer Akit Tarafın kuvvetleri veya resmi makamları tarafından mallarının çatışma halinde olmadığı ya da bunu zorunlu kılmadığı halde tahrip edilmesi;

nedeniyle zarara uğrayan Akit Taraf yatırımcılarının zararları; hızlı, yeterli ve etkin bir şekilde karşılanır ya da tazminat ödenir. Hâsıl olan ödemeler başka bir para birimine serbestçe çevrilebilir.

MADDE 8
Transferler

1. Her bir Akit Taraf, mevzuatının ayrımcı olmayan bir şekilde uygulanmasına bağlı olarak, bir yatırıma ilişkin bütün transferlerin kendi ülkesinden içeri ve dışarıya serbestçe ve gecikme olmaksızın yapılmasına iyi niyetle izin verir. Bu gibi transferler, aşağıdakileri içerir:

(a) ana sermaye ve yatırımı sürdürmek veya artırmak amaçlı ek meblağlar;

(b) gelirler;

(c) ilgili vergi yükümlülüklerinin yerine getirilmesinin ardından, bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen meblağlar;

(d) 6. ve 7. Maddelere ilişkin tazminatlar;

(e) yatırımla ilgili kredilere ilişkin geri ödemeler ve bunlarla ilişkili faiz ödemeleri;

(f) bir Akit Tarafın ülkesinde bir yatırımla ilgili çalışma izinlerini almış olan diğer bir Akit Tarafın vatandaşlarının aldığı maaşlar, ücretler ve diğer ödemeler;

(g) bir yatırım uyumsuzluğundan doğan ödemeler.

2. Aksi yatırımcı ve ev sahibi Akit Tarafça kararlaştırılmadıkça, transferler; yatırımın yapılmış olduğu çevrilebilir para birimi veya herhangi bir çevrilebilir para birimiyle, transferin yapıldığı tarihte geçerli piyasa döviz kuru üzerinden yapılır.

3. Ödemeler ve sermaye hareketlerinin ödemeler dengesi üzerinde ciddi zorluklara sebep olduğu veya sebep olma tehdidini yarattığı istisnai durumlarda, her bir Akit Taraf ayrımcılık yapmadan ve iyi niyeti esas alarak geçici olarak transferleri kısıtlayabilir.

4. İşbu Maddenin 3. Fıkrasında belirtilen önlemler:

(a) işbu Maddenin 3. Fıkrasında belirlenen durumlar ile mücadele etmek için gereken süreyi aşmayacak;

(b) geçici olacak ve şartlar izin verir vermez kaldırılacak, ve

(c) diğer Akit Tarafa hızlı bir şekilde bildirilecektir.

MADDE 9

Halefivet

1. Eğer Akit Taraflardan biri yatırımcılarının yatırımlarını ticari olmayan risklere karşı korumak amacıyla bir kamu sigortası veya garanti planına sahipse ve bu Akit Tarafın bir yatırımcısı bu sigortayı edinmiş veya plana katılmışsa, sigortalayanın yatırımcı ile sigortalayan arasındaki sigorta sözleşmesinin şartlarından kaynaklanan her türlü halefiyeti diğer Akit Tarafça tanıtır.

2. Sigortalayan halefiyetten dolayı yatırımcının haklarını kullanmaya ve taleplerini öne sürmeye yetkilidir ve yatırım ile ilgili yükümlülükleri üstlenir. Halef olunan haklar veya talepler yatırımcının özgün hak veya taleplerini aşmaz.

3. Bir Akit Taraf ile sigortalayan arasındaki uyumsuzluklar işbu Anlaşmanın 10. Maddesinin hükümlerine göre çözümlenir.

MADDE 10

Bir Akit Taraf ile Diğer Akit Tarafın Yatırımcıları Arasındaki Uyumsuzlukların Çözümü

1. Akit Taraflardan biri ile diğer Akit Tarafın bir yatırımcısı arasında, bu yatırımcının yatırımı ile ilgili olarak çıkan uyumsuzluklar, yatırımcı tarafından yatırımın yapıldığı Akit Tarafa ayrıntılı bilgi içerecek şekilde yazılı olarak bildirilir. Mümkün olduğu ölçüde, yatırımcı ve ilgili Akit Taraf bu uyumsuzlukları danışmalar ve müzakereler yoluyla iyi niyetle çözmeye gayret ederler.

2. Bu uyumsuzlukların, 1. Fıkrafta belirtilen yazılı bildirim tarihini takip eden (6) ay içerisinde bu şekilde çözümlenememesi halinde, uyumsuzluklar yatırımın seçebileceği üzere:

(a) ülkesinde yatırım yapılmış olan Akit Tarafın yetkili mahkemesine;

veya

(b) İşbu Maddenin 4. Fıkrasında belirtilen durumlar hariç olmak üzere;

(i) Her iki Akit Tarafın da bu Sözleşmeye taraf olmaları ve Vaşington Sözleşmesinin uyuşmazlığa uygulanabilir olması halinde, 18 Mart 1965 tarihinde Vaşington'da imzaya açılan Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi (Vaşington Sözleşmesi) ile kurulmuş Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez'e (Merkez);

(ii) Uyuşmazlığa taraf olan yatırımcının Akit Tarafı veya uyuşmazlığın tarafı olan Akit Taraf Devletinin yalnızca birinin Vaşington Sözleşmesine taraf olmaması durumunda, Merkez Sekreteryası tarafından tahkim sürecinin yönetimi için Ek İmkân Kurallarını (Ek İmkan Kuralları) düzenleyen kurallar çerçevesinde Merkez'e;

(iii) Uluslararası Ticaret Odası (ICC) Tahkim Mahkemesine;

(iv) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL)'nin Tahkim Usulü Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir ad hoc hakem mahkemesine

sunulabilir.

3. Yatırımcı uyuşmazlığı işbu Maddenin 2. Fıkrasında bahsedilen uyuşmazlık çözüm yollarından birine sunduğu andan itibaren, bu yollardan birinin seçimi nihaidir.

4. İşbu Maddenin 2. Fıkrasının hükümlerine bakılmaksızın; yalnızca, ev sahibi Akit Tarafın yabancı sermaye ile ilgili mevzuatına uygun olarak, herhangi bir iznin gerekli olması halinde, gerekli izni almış ve fiilen başlamış yatırım faaliyetlerinden doğrudan kaynaklanan uyuşmazlıklar, Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez'e (ICSID)'e sunulabilir.

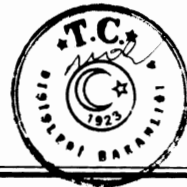
5. Tahkim mahkemesi, hukuk temelinde, aşağıdaki sıra doğrultusunda hukukun tüm kaynaklarını dikkate alarak karar verir:

(a) işbu Anlaşmanın hükümleri,

(b) uyuşmazlığın tarafı olan ve ülkesinde yatırım yapılan Akit Tarafın kanunları ve düzenlemeleri (kanunlar ihtilafına ilişkin kurallar da dâhil olmak üzere); ve

(c) her iki Akit Tarafça kabul edilen ilgili uluslararası hukuk ilkeleri.

6. Tahkim kararları uyuşmazlığın bütün tarafları için nihai ve bağlayıcıdır. Her bir Akit Taraf verilen kararları kendi ulusal kanunları çerçevesinde uygular.

MADDE 11
Faydaların Reddi

1. Bir Akit Taraf işbu Anlaşmadan kaynaklanan faydaların, diğer Akit Tarafın bir şirketi olan bu Akit Tarafın bir yatırımcısına ve bu gibi bir yatırımcının yatırımlarına uygulanmasını, söz konusu şirketin kanunları çerçevesinde kurulmuş olduğu diğer Akit Tarafın ülkesinde önemli faaliyetlerinin olmaması ve Anlaşmanın faydalarının uygulanmasını reddeden Akit Tarafın yatırımcılarının bu şirkete sahip olması veya şirketi idare etmesi halinde reddedebilir.

2. Faydaların tanınmasını reddeden Akit Taraf, faydaların reddinden önce mümkün olduğu ölçüde, diğer Akit Tarafı haberdar eder.

MADDE 12
Akit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Akit Taraflar işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulanmasıyla ilgili aralarında çıkan herhangi bir uyuşmazlığa iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde hızlı ve hakkaniyete uygun bir çözüm ararlar. Bu bakımdan, Akit Taraflar bu gibi çözümlere varmak için doğrudan ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Eğer Akit Taraflar uyuşmazlığın başladığı tarihten itibaren altı (6) ay içerisinde yukarıda belirtilen yöntemler ile kendi aralarında bir anlaşmaya varamazlarsa uyuşmazlık, Akit Taraflardan herhangi birinin yazılı isteği üzerine, üç üyeli bir tahkim mahkemesine sunulabilir.

2. Talebin alınmasından itibaren iki (2) ay içerisinde, her bir Akit Taraf bir hakem tayin eder. Tayin edilen bu iki hakem üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü hakemi Başkan olarak seçer. Akit Taraflardan herhangi birinin belirtilen süre içinde hakemi atayamaması halinde, diğer Akit Taraf Uluslararası Adalet Divanı Başkanı'ndan atamayı yapmasını talep edebilir.

3. Eğer her iki hakem atanmalarından itibaren iki (2) ay içerisinde Başkan seçiminde anlaşmaya varamazlar ise, Başkan Akit Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından atanır.

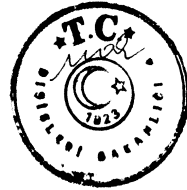
4. Eğer, bu Madde'nin 2. ve 3. Fıkralarında belirtilen durumlarda, Uluslararası Adalet Divanı Başkanı söz konusu görevi yerine getirmekten alıkonursa ya da Başkan Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, atama Başkan Vekili tarafından yapılır ve eğer Başkan Vekili de bu görevi yerine getirmekten alıkonursa ya da Başkan Vekili Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, atama Akit Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılır.

5. Tahkim Mahkemesi Heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren üç (3) ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer hükümleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varacaktır. Böyle bir anlaşmanın olmaması halinde, Tahkim Mahkemesi, genel kabul görmüş uluslararası tahkim usulü kurallarını dikkate alarak işbu kuralları tayin etmiş Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep eder.

6. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren sekiz (8) ay içerisinde bütün beyanlar yapılır, bütün duruşmalar tamamlanır ve Tahkim Mahkemesi, hangisi daha sonra gerçekleşirse, son beyanların sunulduğu veya duruşmaların bittiği tarihten sonra iki (2) ay içinde karara varır. Tahkim Mahkemesi, nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alır. Tahkim Mahkemesi kararını, işbu Anlaşma ve Akit Taraflar arasında uygulanabilir uluslararası hukuka uygun olarak alır.

7. Başkanın, diğer hakemlerin masrafları ve yargılama ile ilgili diğer masraflar Akit Taraflarca eşit olarak ödenir. Bununla birlikte, Tahkim Mahkemesi masraflara ilişkin farklı bir karar verebilir.

8. Eğer bir uyumsuzluk, işbu Anlaşmanın 10. Maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim mahkemesine sunulmuşsa ve hala mahkeme önündeysen, aynı uyumsuzluk işbu Madde hükümleri uyarınca başka bir uluslararası tahkim mahkemesine sunulamaz. Bu durum, her iki Akit Taraf arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yoluyla bağlantı kurulmasını engellemez.

MADDE 13
Yürürlüğe Girme

1. İşbu Anlaşma, Akit Tarafların, yürürlüğe girmeye ilişkin gerekli dâhili yasal işlemlerin tamamlandığına dair yazılı ve diplomatik kanallarla yapılan bildirimlerinden sonuncusunun alındığı tarihte yürürlüğe girer. Anlaşma on (10) yıllık bir dönem boyunca yürürlükte kalır ve İşbu Maddenin 2. Fıkrasına göre sona erdirilmediği sürece yürürlükte kalmaya devam eder.

2. Akit Taraflardan her biri, bir yıl öncesinden diğer Akit Tarafa yazılı bir bildirimde bulunarak ilk on yıllık dönemin sonunda veya bu tarihten sonra herhangi bir zamanda Anlaşmayı feshedebilir.

3. Akit Taraflar arasında ortak yazılı rıza ile İşbu Anlaşmaya ilişkin herhangi bir ekleme veya değişiklik yapılabilir. Bu gibi eklemeler ve değişiklikler İşbu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçası olan ayrı bir protokol şeklinde yapılır ve İşbu Maddenin 1. Fıkrasının hükümlerine uygun olarak yürürlüğe girer.

4. İşbu Anlaşmanın sona erdiği tarihten önce yapılan veya edinilen ve İşbu Anlaşmanın diğer bir şekilde uygulanacağı yatırımlarla ilgili olarak, İşbu Anlaşmanın diğer tüm Maddelerinin hükümleri, Anlaşmanın sona erme tarihinden itibaren bir on (10) yıl daha geçerli olmaya devam eder.

5. İşbu Anlaşma, Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgızistan Cumhuriyeti arasında 28 Nisan 1992 tarihinde imzalanan ve İşbu Anlaşma yürürlüğe girdiği tarihte sonlandırılacak olan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması'nın yerini alır.

Yukarıdaki hususlar muvacesinde, İşbu Anlaşma Hükümetlerince yetkili kılınan temsilciler tarafından imzalanmıştır.

Ankara'da, 9 Nisan 2018 tarihinde iki nüsha olarak Türkçe, Kırgızca, Rusça ve İngilizce dillerinde, tüm metinler eşit derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır.

İşbu Anlaşmanın yorumunda farklılık olması halinde, İngilizce metin esas alınır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ADINA

Nihat ZEYBEKÇİ
Ekonomi Bakanı

KIRGIZ CUMHURİYETİ
ADINA

Artem KOVIKOV
Ekonomi Bakanı

